

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
 Hirdetési ára: Egész évre 12 K. Negyedévre 3 K. Tanítóknek, jegyzőknek 10 K.
 Egy szám ára 24 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
 Nyíltér soronként 80 fillér.

A Székely-vasut.

Megállapított tény, hogy az erdélyi vasuti fővonal elhelyezésével kiszolgáltatták a Székelyföldet a nemzetiségek gazdasági és közlekedési fölényének. A székely körvasutal ezt a hibát akarták reparálni s meg is reparálták többé-kevésbé akként, hogy míg két megye séreimein javítottak, Udvarhelymegyét teljesen figyelmen kívül hagyták. A székelyudvarhelyi vasut kiépítését és a körvasutba való bekapcsolását az 1895. évi VI. t.-cz. irányozta elő és az azóta eltelt két évtizedben a kiépítés iránt kifejtett munka még mindig csak addig tudott eljutni, hogy illetékes férfiak arról, mint megvalósítandó szükségletéről emlékeznek meg.

A mostani fővonal a székely megyéket minden testvéri összefüggéstől is elzárta s mindenik székely fővárost a nemzetiségi fővonal érdekszférájába utalta. Ez volt az okozója aztán annak, hogy a székely megyék, melyek nemzeti érzésük szerint is egymás gondolatvilágában éltek, széjjel szóródtak az országos forgalmi politika rossz iránya miatt. Mintha csak mesterségesen osztották volna széjjel őket, hogy a régi székely székek nemzeti egysége, államvédő ereje megosztassék. Innen van aztán, hogy itt az ország keleti szögletében a mi haladás van, az talán mind a magunk erejéből támadott; a mi hiány van, azt eddigelé jóformán csak mi igyekeztünk szerény erőnkkel kiküszöbölni, s a mi követelményünk van, az mind elevenébe vág az országos forgalom helyesen felfogott érdekeinek.

A héjjasfalva—székelyudvarhely—csikszeredai vasut kiépítésének kérdése elsősorú nemzeti érdek s annak megvalósítása érdekében szót emel Dr. Rácz Zoltán kamarai titkár most megjelent nagyjelentőségű tanulmánya is. Ennek érdekében ugy Udvarhely, mint Csik vármegyék közönsége már ismételten feliratilag megkeresték az illető minisztereket; ennek megvalósításáért annak idején a székely kongresszus is állást foglalt, sőt a nagyszabedű hadtestparancsnok is oda nyilatkozott, hogy létesítése elsősorú szükséglet, anélkül azonban, hogy ez irányban valamelyes jelentős lépés történt volna a pusztá ígéreteken kívül. Ez a tarthatatlan bizonytalanság késztette a két szomszédos vármegye közönségét együttes akcióra, mely 1913-ban aztán egy monstre deputációban kifejezést is nyert. Azonban nyom nélkül oda lett, elhangzott az ígért — s szegény székely vármegyék kezdhetik elülről becsületos törekvésüknek minden keserves kálváriáját.

Erdély legmagyarabb vidéke, a Székely-

föld, teljesen magára van utalva, ki van szolgáltatva annak a nagy versenynek, mely a megélhetésért folyik és a mely versenyben különösen Udvarhelymegye és annak székvárosa, Székelyudvarhely, rohamosan esik; fejlődése stagnál, ipara hanyatlik.

Székelyudvarhely és Csikszereda városok közvetlen vasuti összeköttetése a legfőbb és majdnem egyedüli feltétele annak, hogy Udvarhely és Csik vármegyék tiszta magyar lakossága a megélhetés lehetőségét saját otthonában találja fel. Évtizedek óta elszomorodva tapasztalhatjuk, hogy miként apad a kivándorlás folytán idehaza a magyar ajkú székely nép, miként fogyatkozik és hanyatlik anyagi és erkölcsi erőben és mint veszíti el a magyar faj teljesen súlyát és befolyását az erdélyi részekben a kulturában és vagyonban erősödő nemzetiségekkel szemben.

Egész Erdély nemzetiségi vidékét behálozza a magyar állam közlekedési politikájának főütőere és az egész Székelyföldön egyedül Udvarhelymegyének van olyan vonata, ami zsákutczába jut. Innen van, hogy ez a szárnyvonal a közlekedés szempontjából, mint mondani szokták, holtpontra jutott, mert nem lévén folytatása, semmi forgalmat nem bonyolít le helyi forgalmán kívül. Székelyudvarhely e holtpontból csakis a héjjasfalva—székelyudvarhelyi h. é. vasutnak Csikszereda felé való kiépítésével volna kimozdítható, mellyel aztán csatlakozást nyerne Gyimes felé.

Van azonban egy mindezeknél fontosabb érv is, mely e vonal kiépítését sürgeti. Ismételten meg volt tárgyalva, hogy e csatlakozás folytán Budapest—Adjud (a román kir. vasutak csatlakozó állomása) egyenes összeköttetésbe jutna. Ezen összeköttetés folytán Budapest—Kolozsvár—Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Gyimes—Adjud mindössze 868 km.-t tenne ki, mellyel szemben a jelenlegi főforgalmi vonal Budapest—Predeál—Plojesti—Adjud 1030 km., vagyis a keleti transzító forgalom nemkevesebb, mint 162 km.-el találna rövidebb utat. E vasutnak kiépítésével Udvarhelymegye a maga ipari tevékenységét éppen úgy ki tudja terjeszteni, mint hajdan. Csikvármegye óriási erdőbirtokai, valamint Háromszék vármegye kihasználás alatt álló erdősegei nem terhelnék tovább a brassó—predeáli, valamint a székely körvasutat. De igen fontos azon körülmény is, mely az 1895. évi VII. t.-cz. alkotásánál is figyelembe vétetett, hogy Csikvármegyében, mint határszéli megyében, a határ fölötté nehezen közelíthető meg, ami katonai körök kijelentése szerint is, stratégiai szempontból nagy nehézségeket idéz elő.

Szóval, a héjjasfalva—székelyudvarhelyi vasut átépítése és a székelyudvarhely—csikszeredai vonal kiépítése ugyancsak kibonta-

kozik a helyi érdekből és nemzetközi jelentőséggel bir.

A székelység a világháboruban nem értékelhető áldozatot hozott. Ezt az áldozatot gazdaságilag nem szolgálhatja jobban egyetlen intézmény sem, mint az 1895. évi VII. t.-cz. végrehajtása, mely a székelyudvarhely—csikszeredai vasutvonal kiépítése tekintetében intézkedik. Adják meg ezt a vasutat s azzal megvetik alapját egy szebb jövőnek, mely gazdasági és ipari jelentőséget fog adni nem csak a közvetlen közlekedés érdekelt vármegyéknek, de magának az egész székelységnek.

Becsek Aladár.

Az új és a távozó kormány.

— Az Udvarhelyi Híradó táviratai. —

Eszterházy Móricz gróf miniszterelnök előterjesztésére a király az új kormány tagjaivá a következőket nevezte ki:

Ugron Gábor belügyminiszter,
 Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatási miniszter,
 Serényi Béla gróf kereskedelemügyi miniszter,
 Gratz Gusztáv pénzügyminiszter,
 Mezössy Béla földmívelésügyi miniszter,
 Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter,
 Szurmay Sándor honvédelmi miniszter,
 Batthyány Tivadar gróf a felség személye körüli miniszter.

Zichy Aladár gróf horvát-szlavon-dalmát tárczanélküli miniszter.

Az új kormány tagjai pénteken délután tették le a király kezébe az esküt.

A Budapesti Közlöny 15-én este nyolcz órakor rendkívüli kiadásban hozta a távozó és új miniszterekhez intézett királyi kéziratokat.

Tiszától megleghangu kéziratban bocsuzik a király. A régi miniszterek közül Roszner Erviinek első osztályu vaskoronarendet, Sándor Jánosnak, Teleszkynek, Harkányinak, Ghillányinak első osztályu hadiérdemkeresztet, Jankowichnak, Balogh Jenőnek Lipótrend nagykeresztjét adományozta.

Az államtitkárok csaknem mindenike kapott kitüntetést.

Pallaviezini Györgyöt miniszterelnökségi, Palugyay Móriczot belügyi, Grecsákot igazságügyi államtitkárokká kinevezte.

A király Tisza István volt miniszterelnököt szolgálaton kívüli állományu ezredessé, Eszterházyt tartalékállományu századossá kinevezte.

Az vezérkari főnököt holnap születésnapja alkalmából a 23-ik vadász-zászlóalj tulajdonosává kinevezte az uralkodó; a zászlóalj marosvásárhelyi székhelyekből kiegészül.

Az uralkodó este negyedhatkor elutazott.

Politikai cenzura eltörléséről szóló igazságügyminiszteri rendelet holnap szétküldik illetékes hatóságokhoz.

Pénzügyminiszteri tárczát legközelebb Popovics Sándor veszi át; utóda az Osztrák magyar bank kormányzóságban Lukács László exminiszterelnök lesz.

A hadikölcsön.

— Meghosszabbították a jegyzést. — Székelyudvarhely jegyzése. —

A pénzügyminiszter intézkedett, hogy a hadikölcsön jegyzését *junius hó 20-áig* meghosszabbítja. Ebből a tényből nem szabad a hadikölcsön eddigi sikerére következtetni. Az eredmény, mint értesülünk máris elérte a remélt mértéket, de még sem áll arányban a pénzösséggel. A mostani általános pénzduzzadás, mely a betétekben sem bír elhelyezést találni, arra a feltevésre jogosítja a kormányt, hogy a fölös pénz jelentékeny részét lehet még a hadikölcsön felé terelni.

A hatodik hadikölcsön jegyzéséből Udvarhelymegye közönsége hazafias lelkesedéssel vette ki részét, noha a jegyzők listájának áttekintésekor könnyen megállapíthatjuk, hogy számos azok száma, akikre joggal lehetett számítani, s akik

eunek daczára tartózkodtak a jegyzéstől.

Székelyudvarhely város közönsége által jegyzett összeg a megelőző öt jegyzés valamennyiét felülmúlja, amennyiben magára a 6-ik kölcsönre 2.160.200 K-t jegyzett. Összehasonlítva a város közönségének eddig eszközölt jegyzéseit a következő képet kapjuk:

1-ik hadikölcsönre jegyeztük K	518.500.—
2-ik	477.850.—
3-ik	1.456.500.—
4-ik	1.382.350.—
5-ik	1.532.500.—
6-ik	2.160.200.—

A vármegye közönségének jegyzése szintén ezen összeg körül mozog, vagyis az összes eddig eszközölt jegyzés a 15 millió fölül emelkedett, ami azonban még mindig szükségessé teszi, hogy azok, akik a 6-ik jegyzésből elmaradtak, siesse-nek pótolni késedelmeiket, mert köteleességből senki sem bujhat ki megbélyegzettség nélkül.

Közgyűlés a megyeházán.

— Elismerés Tisza Istvánnak és a választói jog reformja. —

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 14-ikén rendkívüli közgyűlést tartott. A gyűlésen Ugron János főispán elnökölt s bár a tárgysorozatban számos kisebb-nagyobb jelentőségű tárgy szerepelt, a közgyűlés kiemegző eseményét Heves- és Kisküllő vármegyéknek átíratott képeztek. Amíg az előbbi Tiszának indítványoz bizalmat, addig az utóbbi a választói jogi reform tekintetében foglal állást.

A törvényhatósági bizottság hálával emlékezett meg a távozó miniszterelnökről, akinek a legnehezebb viszonyok között kifejtett tevékenysége, izzó fajazeretettől áthatott puritán hazafisága minden magyar lolkében az elismerés érzését kelti fel. A választói jog tekintetében a megye közönségének álláspontja oda konkludál, hogy a változott viszonyok és az új korszak kivanalmi által megkövetelt jog kiterjesztésénél a nemzeti szupremácia első sorban vétessék figyelembe.

Kétségtelen az, hogy jogot kell adni a népnak hogy sorsát ő maga intézze, azonban fontosra kell venni azokat az arányzámokat, melyek szerint a nemzetiségek Magyarországon elhelyezkedtek s akiknek nem kellő korlátok közt történő jogokkal való felruházása, könnyen végzetes veszedelem jelenthet a magyarságra nézve. A magyar nemzeti állam fontartása és erősítése tehát mindenek fölött való érdek s az ellen egy nem számszerű adatokon való választóreform megalkotása helyrehozatlan tévedés s különösen itt, Erdélyben, a magyarság bukását jelentheti.

A napirend megállapítása után Dr. Pál Árpád főjegyző Heves vármegyének a távozó miniszterelnök iránti bizalom nyilvánítás ügyében kelt átíratára az állandó választmány következő javaslatát terjesztette elő:

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága hálával és elismeréssel emlékezik meg a miniszterelnöki székből távozó Gróf Tisza István urról, mert az ő fáradságtalan és önfeláldozó hazafias működésével a legnehezebb időkben nem csak az ország belső rendjét biztosította, hanem Magyarországot a világpolitikában századok óta nem tapasztalt érvényesüléshez juttatta.

A közgyűlés a javaslatot egyhangulag, lelkes éljenzéssel magáévá tette és megbizta az alispánt, hogy a határozatot közölje Tisza István gróffal.

Kisküllővármegye azon átíratára, melyben a választói jogra vonatkozó álláspontját körvonalazza s a melyet pártolás végett a mi törvényhatóságunknak is megküldött, a közgyűlés Dr. Keith Ferencz másod főjegyző előterjesztése rendjén a következő határozati javaslatot fogadta el:

Udvarhelyvármegye közönsége a választói jog radikális kiterjesztését nemzeti szempontból

károsnak és veszélyesnek tartja. Veszélyesnek főleg az erdélyi részekre tekintettel, hol a magyar faj a nem magyar ajku nagy néptömegek törekvésével szemben a magyar faji szupremáciáját, s egyben a nemzeti kulturát eddig is csak a nemzeti szempontból megfontolt választói jog alapján biztosította s éppen azért jövőre is a választójognak a megváltozott viszonyok és az új korszak kivanalmi által megkövetelt kiterjesztésénél a nemzeti szempontokkal való gondos összeegyeztetést feltétlenül szükségesnek tartja.

A közgyűlés a javaslatot egyhangú helyesléssel elfogadta. Ezután egynehány községi ügyet intéztek el, mire a gyűlés véget ért.

Udvarhelymegye méhésztete érdekében.

Krenedits Ferencz földmívelésügyi miniszteri osztálytanácsos, Dr. Zsögön Béla postai tanácsos, kolozsvári méhészegyleti elnök kíséretében a múlt vasárnap, folyó hó 10-én Székelyudvarhelyre érkezett. Fogadtatására a Méhészegylet tisztikara az állomásra vonult, hol Lányi Imre elnök üdvözölte. Vasárnap délelőtt megtekintette a helybeli egyesület telepén folyó méhészteti barubázási munkálatokat és a felépítendő méhészteti pavillon kivitelét s elhelyezése tárgyában utasításait megadta. Majd bejárta a méhészteti céljaira megvásárolt és kibérelt területeket s a szakkereset berendezés, valamint építkezés — s az egész terület izléses parkirozása ügyében az elnökséggel tárgyalta. A kifejtett eddigi tevékenység felett elismerését fejezve ki, délután elutazott. Utközben megtekintette a székelykereszturi áll. tanítóképző méhészteti gazdaságát is. Igéretet tett, hogy a folyó évben vármegyénket még meglátogatja s ez alkalommal a járásokban felállított méhészteteket s a munkában levő hargittal méhtenyésztő telepet is megtekintti.

Jól eső érzéssel szögezzük le az osztálytanácsos elismerését, mit az egylet elnökségéhez intézett s szép reményekkel vagyunk eltelve, hogy vármegyék, főleg városunk a földmívelésügyi miniszterium jóindulatából nemsokára egy ritka szépaégű méhészteti teleppel és iskolával lesz megajándékozva, minek áldásos működése nemcsak a vármegyére, hanem az egész Székelyföldre ki lesz terjesztve. Most csak az volna a cél-szerűség, hogy ezen alkotásokra a társadalomtól gyűjtött összegén kívül a város is áldozzon valamit s így ösvezetett erővel nemsokára betelepítendő rokkant iskolának egy oly szép és praktikus kivitelét teremtsük meg, minőt joggal elvár egy ilyen humanitárius intézmény jellege és karaktere.

Itt jegyezzük meg, hogy a rokkantak képzése már megkezdődött itt is s az egyesület a

szabadságot rokkant katonákat kiképzésre mindig szívesen elfogadja.

A kormány kiküldöttjének látogatása sejtí velünk, hogy Székelyudvarhelyen valami új, praktikus dolgok készülnek a székelyek előnyére és javára.

Egy hó közigazgatása.

— Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsági ülése. —

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága 13-ikán tartotta június havi ülését Ugron János elnöklésével.

A napirend szerint Dr. Pál Árpád főjegyző az alispán jelentését terjesztette elő, melyből kitűnt, hogy a közigazgatás rendszeres menetét mielőtt zavarta s a rekvirálás is egészen simán folyik. Az árvaszék jelentése: Br. Orbán János elnök tette meg; eszerint az árvaszék 939 ügy darabot intézett el, gyámság alatt 14798, gondnokok alatt 988, míg a hadbavonult családapák után 14579 kiskorut tart nyilván. — Dr. Lengyel József m. főorvos a közegészségügy kedvező voltáról tett jelentést; a megye területéről 22 hovenyfertőző beteg jelentettek vagyis 52-vel kevesebbet, mint előző hóban; a közkórházban 149 beteg részesült ápolásban, kik közül 61 maradt vissza a hó végével. — Kolombán Lajos kir. tanfelügyelő jelentette, hogy a közokt. miniszter Ugron Zoltán képviselőt és Dr. Pálffy Jenő főszolgabírókat a kereszturi tanítóképzőhöz igazgatótanácsai tagokká kinevezte. Az évvégi vizsgálatok befejezése iránt az intézkedéseket megvette. Az eddig meguyított 24 élelmezési otthon mellé beállítottak már 8 nyári menedékházat is mezei munkával foglalkozó szülők gyermekei részére.]

Matéffy Domokos pü. igazgató jelentette, hogy a közalkalmazottak részére engedélyezett ruhabeszerezési segélyelőleget folyósították, azonban a dohánynak ezen méltányos és nagy anyagi segítséget jelentő intézkedése, úgy mond, csak akkor jelentene valóban nagy megkönnyebbülést, ha egyidejűleg valamely jutányos beszerzési forrás is megjelöltetett volna, mert így a kereskedőneknek indokolatlan kapzsisága az állami hártartásra nehezded ezen újabb milliókat is felszívja anélkül, hogy a tisztviselők helyzetén maradaudó javulást idézne elő. A jövdelem és vagyon, valamint a hadinyereségadóra vonatkozó összeírások megtétettek, azok a helyszínen földvizsgálatok és a javaslatok előkészítésének munkája folyik. Egyenes adókövetelés volt 868,644 K, melyre 6 hónap alatt befolyt 213,729 K, a hátrálék 654,935 K, fogyasztási adóban befolyt 14613 K (65534 K-val kevesebb, mint előző év hasonló időszakában), dohányjövdelekben 73150 K (-23127 K), bélyegdíj és jegyilletékben 21300 (+8132 K) folyt be. A megyében érezhető szeszhiányra való tekintettel a pénzügyminiszter az alispán kezéhez Daniel báró szeszkomitójából 7440 és az aradi Neumann gyárból 10,000 literfiumított szeszt utalt ki és így arra való tekintettel, hogy a 90-96 fokos szesz literének maximális ára 6 K, melyből 3 liter 30 fokos pálinka állítható elő, a megye gazdaságának kedvező áron jut a pálinkához. A dohányanyag beszerzése és kezelése körül felmerült nehézségek megszüntetése iránt a pénzügyigazgató fölterjesztésére a miniszter utasította a pü. igazgatót, hogy a megyei és városi hatóságokkal lépjen érintkezésbe az iránt, hogy a jogrendszer léptessék életbe.

Veress Béla kir. ügyész jelentéséből kitűnt, hogy a központi és járásbírószék fogházában 2 vizsgálati és 145 elítélt fogoly volt őrizetben. — Lechner Gyula kir. főmérnök jelentéséből kitűnt, hogy az áll. épít. hivatal az utfenntartási munkákat a fenmaradt személyzettel és helyenként katonai segítséggel végeztette és az államuti fahidak megerősítését befejezte. A törvényhatósági közuti hidak helyreállításához 46474 K szükségeltetik, melyet mint rendkívüli segélyt kérelmeztek. — Zonda József főállatorvos jelentése szerint az állategészségügy kedvezőtlenebb volt, mint előző hóban, amennyiben a száj- és körömfájás, ugy-színtén a sertés pestis több községben szörványosan fellépett. — A jelentések sorát Székelyhídy Viktor gazd. felügyelő jelentése zárta be, melyet másik helyen ismertettük. Ezután áttért a bizottság a még tárgysorozatra vett egy pár magán-természetű ügyre, melyek rendén tudomásul vették, hogy Josif Miklós daróczi g. k. tanító ellen a fegyelmi vizsgálatot megindították, mivel nevezett az oltás csapatokkal eltávozott. Ezzel a gyűlés véget ért.

Gazdasági mozzanatok Udvarhelymegyében.

— A Gazdasági felügyelő jelentése, —

Május havában általában véve meleg, száraz időjárásunk volt. Az egész hónapban alig két-három nap volt egy kevés csapadék. Az őszi buza és rozs vetések a júniusi eső behatása folytán sokat javultak, egyes helyeken ritkák, átlagosan közepesek.

A kukoricza első kapálása legtöbb helyen befejeztetett. Kerti vetemények és burgonya jól fejlődnek, rétek első kaszálása folyamatban van.

Május havában öt község részére 6 darab tonyész bika és darab teayészkan szereztetett be a vételár 15–20% kedvezményével. A földművelésügyi miniszter tonyész bikák beszerzésére 50 ezer koronát engedélyezett, ezou összeggel együtt az 1916–7. költségvetési évre összesen 100.000 korona lett engedélyezve.

Az Erdélyrészi Visszatelepítő-Bizottság által Udvarhelyvármegyében való kiosztásra 170 drb egy éves mangalicza sortés lett engedélyezve, ezekből 100 drb 730 K, 70 drb 660 K kilogrammonkénti súly árban. A mai napig kiadatott 100 drb sertés Feladrákos, Székelysombor, Bardocz és Vargyas községekbe, a hátra lévő 70 drb június és július hónapokban fog kiadni.

A „Hangya“ fogyasztási szövetkezet állandó áruraktárát Székelyudvarhelyen most rendezik be, már több waggon áru megérkezett. A jövőben az udvarhelyi központi áruraktár fogja a vármegyei szövetkezeteket a szükséges árukkal innou ellátni.

Önkéntesek csapattest választása.

A honvédelmi miniszter a hadügyminiszterrel egyetértőleg rendeletet bocsátott ki az ismételt pótszemle alkalmával népfőlkelési szolgálatra alkalmasnak talált és az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére feljogosított 1867–1871. évi születésű népfőlkelésre kötelezetteknek, nemkülönbén a kivételes szemle alá vont és az egyéni önkéntesi karpaszomány viselésére feljogosított 1867–1893. évi születésű népfőlkelésre kötelezetteknek a háboru tartamára a közös hadseregbe és a honvédségbe való önkéntes belépésre és csapattest választására vonatkozólag. Ez a rendelet 11948/eln. B. szám alatt a „Budapesti Közlöny“ folyó évi június 7-iki számában lett közzétéve. A rendelet részletesen szabályozza a felvételi kérvény felszerelésére és benyújtására, valamint a felvételi engedély megadására vonatkozó rendelkezéseket, megállapítja az egyes különleges fogyereményekhez tartozó csapattestekbe felvehető számát, amely rendelkezések közül kiemelésre különösen érdemes az, hogy csapattestválasztási joggal csak az bir, aki magát a választott csapattestbe egy nappal a születési évfolyamába tartozó népfőlkelésre kötelezettek bevonulására nézve megállapított határidő előtt önkéntes belépés útján felavattatja, továbbá hogy a közös hadseregben a felvételi engedély megadása — a gyalogságot, vadászcsapattesteket és az egészségügyi csapatokat kivéve — a katonai parancsnokságokra van bízva, s hogy ezek a felvételi kérvények felett 1917. június 18-tól kezdve fognak határozni. A lovasságnál, a tüzérségnél és műszaki csapatoknál főrő helyek 1917. július 31-ig olyanoknak is adományozhatók, akiknek felmentése időközben megszűnt. A honvédségnél a helyadományozás joga az illető póttest parancsnokságát illeti.

A teke asztalok gummi szegélyének bejelentése. A m. kir. miniszterium 1150—917. M. E. számmal rendeletet közöl a gummi szegéllyel ellátott tekeasztalok (billiárd) és a tekeasztalok szegélyezésére szolgáló gummianyagok bejelentése tárgyában, mely rendelet az érdekelteknek rendelkezésére áll a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamaránál.

Népünnepély Péter-Pál napján.

Hatalmas méreteiből kezd kibontakozni az a népünnepély, melyet Péter-Pál napján, 29 ikés a rákövetkező vasárnap, 1-én rendeznek a kollegiumkertben s a mellette elterülő városi részen. A mulatságot, mint jeleztük, a Pro Transylvania, a Hadi árva és özvegyek és a helybeli Nőegylet javára a Nőegylet közreműködésével a katonai Térparancsnokság rendezi s így minden előfeltétele adva van annak, hogy az impozánsan hatalmas méretű, változatos, hangulatos és szorakoztató legyen. A nálunk még soha nem látott grandiozus népünnepély védnökségét Báró Rohr Ferenc vezérezredes és József Ferenc őfensége voltak szívesek vállalni s így ez magában azt jelenti, hogy az a siker jegyében fog lezajlani.

A rendezőség egyetlen kivánsága mindössze abban összpontosul, hogy a jelentős fáradsággal és áldozattal létrejövő mulatságon a közönség minél nagyobb számmal vegyen részt, minek előmozdítását szolgálja azon körülmény is, hogy a belépti díj csekély 1 koronában lett megállapítva, s az eladásra kerülő ételek, italok és tombola kártyák szigoruan szabott árakon kerülnek eladásra, s így mindenki tetszése szerint költhet és áldozhat a jótékony céljaira. Nincsen kétség, hogy Székelyudvarhely város társadalma rang és korkülönbség nélkül részt vesz a mulatságon, amire már a ezél is kötelezi, de azonban számít a rendezőség a megye részvételére is, sőt hallomásunk szerint az irányban is történik intézkedés, hogy a szomszédos vármegyék közönségének is lehetővé tegyék a megjelenést, miért is a mulatság napján Segesvárról kiindulva vendégeket hozó külön vonat érkezik délebb Székelyudvarhelyre s egyidejűleg személyszállító autók fognak Parajd, Gyergyószentmiklós és Csíkszereda irányában közlekedni, vagyis mindenképpen adva lesz az alkalom a közönség részvételére.

A kollegiumkertben hatalmas sátrak fogadják magukba a vendéglői, kávéházi helyiségeket, hol vidám zene szó mellett kerülnek előadásra korlátlan mennyiségben, de hangsúlyozottan szabott árban a legizletesebb meleg és hideg ételek, borok, sörök, szóval minden, mit szem, száj kíván. Lesz trafik is dusan felszerelve dohány áruval, míg egy tábortüdő a helyszínen fogja outani a friss kenyert, s a ropogósra sült sóspereczet. Odább pezsgős sátor, Zserbó sütemények sátora ingerlik az inyeket, miközben zajosan kiulják a tormás virslit s folyik szakadatlan a konfetti és virág-csata. Gondoskodva van, hogy minden reudü és kora vendég szórakozáshoz jusson. Így lesz Tanagra-sziuház és hullámvasut; odább Május-fa vonza a versenyzőket, tetejében pezsgőt, sonkát s mi egymást ígérve a hozzájutni kívánóknak; karika dobás és tombola értékes, jutalomtárgyakkal; körhinta a gyermekeknek s pofozógép az erejüköt próbára tenni szeretőknek. Szépség verseny kicsinyek közt és szépség verseny a hölgyek részére. Közben pedig világposta, s telephonozás szerelmes természetűeknek nyújt változatoságot. Novezetes szenzációja lesz a mulatságnak a jósnő barlangja, hol mindenki megtudja élete folyását. Estére hajolva az idő, hatalmas tűzijáték és táncmulatság zárja be a feledhetetlen emlékü mulatságot.

A hatalmas programhoz tartozik még, hogy egy honvéd zenekar s két cigányzenekar zenéje fog szólni, s repülőgépek keringenek a levegőben, hogy a feléző még ott is megtalálja a látnivalóját.

Szóval, el sem is lehet mondani, hogy mi minden lesz ezen a népünnepélyen; természetesen azonban az első és legfőbb óhaj az, hogy a közönség olyan részvételt tanúsítson a mulatság iránt, mint a minőt az valóban megérdemel. Bizunk abban, hogy ez be is fog következni, miért is a jelző az legyen: Legyünk ott mindannyian!

HIREK.

Székelyudvarhely, június 17.

Baltazár püspök Székelyudvarhelyen.

Dr. Baltazár Dzsó, a tiszántuli református egyházkerület püspöke, főrendiházi tag, június hó 11-én este városunkba érkezett és egy napi tartózkodás után, Kiss Ferenc egyetemi tanár és a fia kíséretében a keleti frontra utazott. Nem első útja ez Baltazár püspöknek, hogy a harctéren küzdő hivat meglatogatja. Már 1915-ben meglátogatta előbb az olasz frontot, azután Galiciában az orosz frontot. E látogatásnak célja az, hogy a lövészárokbau küzdő katonáknak közvetlen hírdése az Isten ígését és szolgáltatása ki az uri szentvacsorát, hogy vigasztalást nyújtson a harctéri kórházakban, üdülő helyeken levő szenvedő betegeknek és ellenőrlize a táborteli lelkes munkáját. Fárastó, veszedelmes, de igazi keresztény főpapi munka. Az olasz fronton különösen ki volt téve minden pillanatban a halálos veszedelemnek. Ezen újáról írja József Főherceg ő fensége a hozzá intézett köszönő levélben, hogy: „Méltóságod 1916 június 16-án a karinthiai Straninger harcosoknál — kíséretével — a 39. sz. gyalogezredet a fedezékben felkeresték, s ott az olasz gyalogsági állások előtt 1800 lépésnyire, ágyu és puskatűz vonalon belül, fedezékek és lövészárkok közötti téren, az ezred református katonaságának számára istentiszteletet tartottak, mialatt az ellepséges tüzelés által, különben már a fel és levő uton is, állandóan veszedelmezettek voltak.“ Ezen helyet emléttáblával is megjelölték és „Baltazár Magaslat“-nak nevezték el. A déli frontról az északi frontra utazott és nemcsak a galicizai, hanem a német városokban levő kórházi betegeket is meglátogatta. Megjelent a Hindenburg főhadiszállásán is. Emléke a nagy hadvezértől saját arcképét kapta. Most ismét a József főherceg frontján tesz látogatást, s azt megelőzőleg kereste fel br. Rohr hadasereg főparancsnokot, hogy az uti programot megállapítsák. Rövid itt léte alatt Vajda Ferencz eszpernál volt megszállva. Az egyházközség vezetőségének a kérésére, 12-én a ref. templomban istentiszteletet tartott. És bár alig pár órával az előtt értesült a közönség arról, hogy prélikálai fog: mégis igen nagy számú, főleg intelligens közönség vett részt az istentiszteleten. Egyetlen beszéde elégséges volt arra, hogy meghódítsa a közönséget. Már a megjelenése tiszteletet parancsoló. Szép, férfias alak. Igazi magyar típus. Haagja hatalmas, szép bariton hang, melyet mesterien használ, minden mesterkéltéssel nélkül. Krisztus amaz ígét fejtegette, hogy a ki mind végig megmarad: megtartatik. Nemcsak formailag volt tökéletes ez a beszéd, hanem tartalmilag is gazdag és mélyenjáró, s mégis könnyen megérthető. Aki hallotta, nem fogja elfeledni.

Istentisztelet után, a róm. kath. főtáborteli lelkész, Pál István főesperes apát-plebános, a ref. egyházközség és udvarhelyi ref. egyházmegye, a ref. kollegium, dr. Majthényi polgármester, kir. ügyészség tisztelgését fogadta. Látogatást tettek még Ugron János főispán és Sebesi János alispán is. Azután látogatásokat tett. Déli 1 órakor br. Rohr hadsereg főparancsnok fényes ebédet adott tiszteletére, míg érkezése napján este a szállásmesteri hivatal látta szives vendégül.

Baltazár püspök 12-én este 6 órakor autóval utazott le Segesvárra, s onnan vonaton ment tovább a hős, a vitéz magyar katonák meglátogatására. Kisérje útját áldás, békesség!

A társadalom áldozatközsége. Az Udvarhelyi Híradó a következő adományokat vette és hálásan nyugtázza:

82-ös rokkant katonák részére: Dr. Kassay F. István ügyvéd 100 K.

Elcsélt katonák áruai részére: Dr. Kassay F. István 100 K, Cséfalvi Ilonka 10 K.

Ref. temetőkereti szegények és temetőkerítés céljaira Dr. Kassay István 150 K.

Kinevezések. A király Veress Béla nagy kikindai ügyészt a székelyudvarhelyi ügyészséghez a VII. fizetési osztályba sorozott ügyésszé, Dr. Pálffy László nagyhalmágyi járásbírói albirót a marosvásárhelyi kir. ügyészséghez alügyésszé; a pénzügyminiszter Dr. Demeter Lőrincz ny. főszolgabíró a Gálffy Kálmán áthelyezésével megüresedett adóügyi biztosi állásra kinevezte.

Elviszik a harangokat. A kultuszminiszter a napokban az egyházi hatóságokhoz új körrendeletet küldött, amelyben utasítja őket, hogy az 1700 előtt készült harangokról kimutatást készítsenek és azt terjesszék be mielőbb a honvédelmi miniszternek, mert az összes kivétel alá nem tartozó harangokat rekvirálni fogják. A rekvirálásra vonatkozólag a honvédelmi miniszter legközelebb részletes rendeletet fog kibocsátani. Az a körülmény, — hogy a hadvezetőségnek a municzió gyártás fokozása miatt szükség van az ország esaknem minden harangjára — mutatja, hogy be kell szolgáltatni azokat a fémekeket, amelyeket eddig eldugtak, vagy bármilyen módon visszatartottak. A municzió fogja eldönteni a világháború sorsát, ezt már megmutatta a reánk nézve szerencsés kimenetelű arrasi csata is és épen ezért mindenki, aki a győzelem és béke eléréséhez hozzá akar járulni, szolgáltatassa be az arra kötelezett fémkészletét.

A vonat új menetrendje. A székelyudvarhely—béjaasfalvi székelyvonat menetrendjében 15-ikén, pénteken új menetrend lépett életbe. Eszerint Székelyudvarhelyről indul délután 5 óra 17 perczkor, érkezik délelőtt 9 óra 43 perczkor. Segesvárról indul reggel 5 óra 15 perczkor, érkezik este 8 óra 18 perczkor.

Tanfolyam tisztviselők részére. Az udvarhelymegyei Méhészegyesület elnöksége közli, hogy a helybeli és közeli községek tisztviselői részére a méhészeti előadásokat mindennap délután 5 órától 6 óráig tartja az egyesület telepe. Az első előadás holnap f. hó 18-án lesz. A tisztviselőkn kívül más érdeklődők is részt vehetnek a szaktanításokon. Folyó évi aug. hó 6-tól 24-ig kizárólag nők részére rendeztetik tanfolyam. Ezen tanfolyam a méz házi feldolgozásával lesz összekötve, mely célból mindennap délután konyhai foglalkozások lesznek egy szakképzett méhésznő vezetése alatt. Felhívtnak mindazok, kik a tanfolyamon részt óhajtanak venni, hogy a földmívelésiügyi miniszterhez címzett 1 K-ás bélyeggel ellátott kérvényüket az egyesület elnökségéhez legkésőbb július hó 1-ig nyújtják be.

A Gyermekek-naphoz. A helyi Gyermekek-menhelytelep elnöksége közli, miszerint az Országos gyermekvédő liga javára az ág. hitv. evang. egyház templomában 10-ikén rendezett gyűjtés eredményeképpen Adriányi Géza lelkész úrtól 21 K 40 fillért vett át, mely összeget az egyesület pénztárába, Duka András ur kezéhez befizetett. Ezen összeggel a Gyermekek-napi gyűjtés 1842 K 93 f-t tesz ki.

Kártérítési előleg. A következő sorok közlésére kértünk föl: — Az Udvarhelyi Hiradó f. évi május 20-án megjelent számában *Tanítók hadikára* című közreadott felvilágosító sorokkal kapcsolatban, az ott jelzett érdekelt kartársak megelégedésére, illetékes helyről nyert értesülés alapján közlöm, hogy a főispán ur öméltósága általi és községi tanítók kártérítési előlegére 92.260 K-t eszközölt ki. A felosztási munkálat be van fejezve. A szétosztással kir. tanfelügyelő bizatott meg. Így hát pár nap alatt minden jogos várakozás kielégítést fog nyerni. (Paul Sándor.)

Áteresztlők építése. A székelyudvarhelyi államépítészeti hivatal a székelyudvarhely—braszófalvi közuton levő 25, 26, 47, 48, 116 és 117. számú áteresztlők újjáépítési munkáinak biztosítása céljából versenytárgyalást hirdet. Ajánlatok tehetőek külön-külön az egyes műtárgyakra is. A munkák előírányzott költsége: 2797 kor. 67 fill., 3457 kor. 11 fill., 1719 kor. 66 fill., 1693 kor. 56 fill., 1913 kor. 00 fill. és 1533 kor. 72 fillér. A munka előírányzott összes költsége 13114 kor. 81 fillér. A versenyezni óhajtlók ajánlataikat június 25-ik napjának d. e. 10 órájáig nyújtják be.

Az Agrár takarékszövetkezet fiókjánál a hadikölcsön jegyzés mai napig 1 millió 378.000 K-t tesz ki.

A polgári leányiskola a héten régi helyiségébe visszaköltözött. Az iskola helyiségeit még a múlt év őszén katonai czélokra lefoglalták s a tanítás most a télen már csak idegen, pedagógiai szempontokból kifogás alá eső helyiségben kezdődhetett meg. A tarthatatlan állapotba az iskola tevékeny igazgatója csak nem nyughatott bele, míg most fáradozása megértésre talált, s az intézet növendékei a hét első napján boldogan foglalták el helyiségeiket.

Méhészegyesület vál. ülését f. hó 9-én délután tartotta meg. A választmányi ülésen Gál Imre egyll. titkár referált az egyesület ügymenetéről s a telepen végbemenő beruházási munkálatokról. 130 méhrajt a károsultaknak szétosztani, 100 méhrajt pedig a telepen beállítani határozták s a kiosztandó rajok adományozottjait előjegyezték. Tudomásul vették a többirányú miniszteri rendeleteket s a m. n. é. forgalomba hoztálát ellenőrző bizottságot megszervezték. Elek György csekefalvi igazgató, vál. tagot az Etőd és vidéke méhészkör alakuló gyűlésre kiküldötték. Felvettek 65 új tagot, Szöllősi Samu, Barcsay Károly, Siegmund József, Ferenczel Gyula, Simó Mátyás, Ambrus András alapító tagsági oklevelét elfogadták. A homoródszentpáli vajterméknek a tagok részére beszállítását örömmel vették tudomásul. Szabó Mártonnak 2 méhcsalád adományért köszönetet szavaztak, valamint köszönet feliratot írni határoztak a miniszterium azon adományért, hogy a vármegye károsultjai részére 350 drb hármass osztályú kaptárt küldött. Tudomásul vették a Lapolnásfalvi, homoródi, oroszhegyi, parajdi körök megalakulását s a körök elnökeinek vál. tags. jogosultságát kimondották. Gyűlés után Gál Imre tartotta meg a tisztviselői tanfolyam záró előadását, melynek végzetével Gál Ferencz járásbíró mordított a szép előadásokért a tisztviselők nevében köszönetet.

Halálozás. Özv. Lukácsfy Gyuláné szül. Gergely Zsuzsanna életének 76 ik évében f. hó 13-ikán Bikafalván elhunyt.

Kandó Sándor földbirtokos életének 83-ik évében f. hó 3-ikán Székelydályában elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Máthé Tiborné életének 26-ik évében Parajdon f. hó 10-én jobblétra szenderült. A kedves jó asszonyt férje Máthé Tibor szolgabíró és kis fia gyászolja.

Elveszett egy női aranyóra nyakba való láncszal 12-ikén kedden. A tulajdonosa kéri a becsületes megtalálót, hogy illő jutalom ellenében azt a lap kiadóhivatalába beadni sziveskedjék.

Sertésvész a városban. Székelyudvarhely város területén fellépett sertésvész következtében a sertésvásárokat bizonytalan időre betiltották.

Katonái ruhák ozivileken. A hadseregparancsnokság ismételt panaszolta, hogy a polgári lakosság közül kincstári ruhadarabokat, különösen pedig kincstári lábbelit hordanak. Mint-hogy a katonai személyeknek meg van tiltva, hogy ruházataikat olidegenítsék, nyilván való, hogy polgári személy ily ruhadarabhoz csak szabályellenes uton juthat. A hadseregparancsnokság ennél fogva saját közegei útján akként intézkedett, hogy a polgári személyeknél található kincstári ruhadarabokat a községi közigazgatási hatóság segélyének igénybe vételével elvegyék és katonai raktárba beszállítsák. Az illető polgári személyek ellen pedig a büvvádi feljelentést megtegyék.

Udvarhelymegye hadisegélye. Udvarhelymegye hadbavonult hozzátartozói részére május hó végéig 17.000 15 K 40 fillér hadisegélyt folyósítottak, melyből 5.516,564 K 70 fillért törültek s így ténylegesen kifizettek 11.483,540 K 70 f-t. Ideiglenes segély 608 család részére 102 ezer 288 K utaltatott ki.

Ajtóveretek beszolgáltatása. A felszerelt ajtóveretek hadi czélokra igénybevétele, kicsorélése és beszolgáltatása tárgyában kelt miniszteri rendelet szerint a hadi czélokra igénybevett azokért az ajtóveretekért, amelyeket birtokosuk maga szerel le és helyettük a kicsoréléssel megbízott közegektől a pótvvereteket nem veszi át, az idézett rendelet 5. §-a szerint járó térítés a veretek vasalkatrészeinek súlyát is bele számítva kilogrammonként: 4 koruában állapítatik meg.

Készborbejelentés. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 27524—VI. c. 1917. sz. leiratával a következőket közli: „A m. kir. miniszterium 3356—916. M. E. számú rendeletének 4 §-a alapján a borkereskedőket a Magyar borborszerzési részvénytársaság útján beszerzett készborkészleteik tekintetében a fenti rendelet értelmében való bejelentés kötelezettsége alól fölmentem. Másuton (pl. vámkülföldi vásárlással) szerzett készleteikről borkereskedők a raktárba érkezéskor azonnal, s a továbbiakban míg a készlet birtokukban van, az időközi változások feltüntetésével minden hónap elején kötelesek a fenti rendeletnek megfelelő bejelentő lapot ipari miniszteri osztályomhoz beküldeni.

A Gazdasági Egyesület köréből.

A várm. Gazdasági egyesület választmánya a tagok nagy érdeklődése mellett tartotta meg a hó 12-ikén rendes ülését Dr. Sebesi János alelnök vezetésével.

A tárgysorozat rendén az egyesület alapító tagjaként felvétellett Dr. Szöllősi Ödön ügyvéd, birtokos, és díjaz tagokul Antal Sándor és Német József éczfalvi, László Dienes hodgyai, Ferenczy Károly helybeli, köz. Bencze Ferencz bágyi, Pakot István farkaslaki, Tamási Béla sz. botlenfalvi gazdálkodók. Kigazdánk tömeges belépése a gazda öntudat ébredésének örvendetes jelo. A földmiv. ügyi min. felhívására a VI. hadi öcsőre 1000 K. u. ért. kötvény jegyeztetett, a mivel az egyesület összes jegyzése 24.000 K-t tesz ki. A kormány rendeletek közül a cséplő gépek szénszükségletének biztosításáról szóló tudomásul vétetett s a cséplőgép, tulajdonosok figyelmébe ajánlatott. Tudomásul vétetett még a Hadi gondozó Tanács, a Hadsegélyző Hivatal két rendbeli átírata. Kimondotta a választmány hogy a megye területén szervezni fogja a Gazdák Hadsegélyző Bizottságát. A központi szeszszűző alapszabályainak a kidolgozására bizottság küldetett ki, melynek tagjai Dr. Sebesi János, Dr. Váro Géza, Dr. Szöllősi Ödön, Dr. Hinczler Ákos, Kovács Domokos, Hlatky Miklós. Az Erd. Gazd. Egyesület választmányába kijelöltettek Dr. Sebesi János, Szent-Királyi Ferencz és a titkár. Több kisgazda folyamodására a választmány határozatilag kimondotta, hogy a gulya nappalra a kosárba nem zárható, a felmerült panaszok megvizsgálására a titkár kiküldetett.

Örvendetes tudomásul vétetett Szöllősi Samu nagybirtokos 500 K-ás alapítványának bejelentése. Kamatai gyümölcsfa csemeték beszerzésére fordítatnak. A gyűlés alapítónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Több személyi ügy tárgyalása után elnök megköszönve az érdeklődést, az ülést bezárta.

Felolvas szerkesztő: BECSEK ALADÁR.
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

A t. örlető közönség

figyelmét felhívom gözmalmomra, mely állandóan üzemben áll. A gözmalomban 3 féle lisztet lehet öröltetni.

Fábián József.

Két hónapra pianinót keresek bérbé.